

Soukan puusepät

Espoon kaupunginmuseossa tutkitaan parhaillaan paikallisen huonekaluteollisuuden vaiheita. Artikkelin lähettäjä Marianne Långvik-Huomo sanoo, että mielenkiintoisimmiksi tutkimuskohteiksi ovat osoittautuneet Soukan puusepänerveerit, jotka toimivat 1870-luvulta 1930-luvun alkuun.

Tutkimuksessaan Espoon kaupunginmuseo on pyrkinyt selvittämään yrityshistorian ohella verstaiden tuotantoa ja markkinointia sekä nopeasti muodostuneen puuseppäyhdyksunnan vuorovaikutusta jo olemassa olevan kalastaja- ja maanviljelijäväestön kanssa.

Puuseppien ammattikuntalaitoksen lakkauttaminen vuonna 1868 ja vuoden 1879 liberaali elinkeinoasetus loivat aikaisempaa suotuisimmat mahdollisuudet puusepäntuotannon yrittäjyydelle myös maaseudulle. Työvoima oli aiempaa liikkuvampaa ja yrityksen perustamista helpotettiin siinä määrin, että elinkeinon harjoittajan tarvitsi tehdä ainoastaan elinkeinoilmoitus.

Espoon rannikkoseutu oli varsin hyvien kulkuyhteyksien päässä Helsingistä, sillä vesitie oli nopein kehitysmättömän maantieverkoston aikana. Hyvät kulkuyhteydet olivatkin olennaisena syynä siihen, että puusepänerveerit ryhmittivät Espoon rannikolle.

Soukkalaisen kalastajan Henrik Söderströmin lapsilla oli merkittävä rooli puusepänteollisuuden juurruttamisessa Soukkaan. Hänen tyttärensä Hanna Lovisa solmi avioliiton Espoon Muuralassa syntyneen puuseppä Anders Lindströmin kanssa. Anders Lindström työskenteli jonkin aikaa Helsingissä, mutta v. 1873 Lindströmit muuttivat Soukaniemelle Hanna Lovisan kotikylään. Anders Lindströmin toimintakausi jäi lyhyeksi, sillä hän kuoli jo v. 1875. Hänen leskensä Hanna Lovisa jatkoi kuitenkin verstaan pitoa. Muutaman vuoden kuluttua hän solmi avioliiton Lindströmin verstaalle oppipojaksi tulleen Gustaf Adolf Strömbergin kanssa. Strömberg jatkoi tarmokkaasti Lindströmin alulle paneman verstaan toimintaa, hankki lisää oppipoikia ja laajensi rakennuksia.

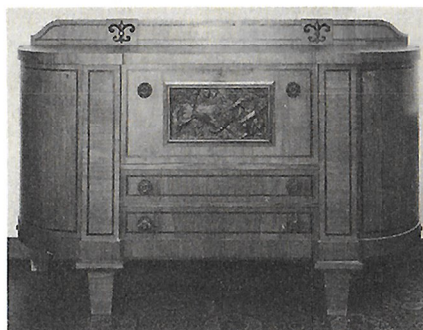
Kalastaja Söderströmin poika, Henrik Adolf ryhtyi myös puusepäksi ja oppi ammatin lankonsa verstaassa. Söderströmin nuorin tytär Johanna solmi myös avioliiton puusepän, Johan Syrjäsen kanssa. Syrjäsen oli tullut Jyväskylästä vuonna 1877 Strömbergin verstaalle oppipojaksi ja perusti oman verstaan 1880-luvulla. Samalla vuosikymmenellä aloittivat myös Kauhavalta lähtöisin oleva Mathias Andersinpoika Katajamäki ja Luopioisissa syntynyt Henrik Viktor Hammarström toimintansa Soukassa.

Puuseppämestari Johan Syrjäsen v. 1911. Kuva Espoon kaupunginmuseo.

Hjalmar Syrjäsen v. 1916 suunnittelema senkki. Kuva Espoon kaupunginmuseo.

Ruokasalinkaluston senkki. Valmistettu 1920-luvun puolivälissä Staffanissa. Kuva Espoon kaupunginmuseo.

Puuseppien yliopisto

Henrik Adolf Söderström ja Johan Syrjäsen ostivat v. 1886 Soukan edustalla olevasta pienestä Staffan-saaresta kumpikin oman puoliskon. Staffan-saaresta ja sen kahdesta puusepänerveerista kehittyi puuseppien keskuudessa varsin pian elävä legenda. Paikkaa kutsuttiin ainakin jo vuosisadan vaihteessa ”puuseppien yliopistoksi”, sillä Staffanilla ”leivottiin ensiluokan snikkareita”. Hyvän ammattitaidon lisäksi Espoon yliopiston maineeseen liitettiin vielä kiertelevän sällin vapaus. Staffanissa riitti halukkaille aina työtä ja työvoima vaihtuikin tiuhaa tahtia. Kun urakka oli tehty ja palkka saatu, niin Helsingin huvit olivat lähellä.

Koko Staffan-saari siirtyi Syrjäsen omistukseen 1910-luvulla. Hänen verstaansa kasvoi Soukan verstaista suurimmaksi. Muut verstaat olivat perinteisiä käsityöläisverstaat. Syrjäsen verstaalla oli ainakin jo 1910-luvulla polttomoottori, joka antoi käyttövoiman koneille. Kun muissa verstaissa työskenneltiin öljylampun valossa, oli Syrjäsen verstaan puusepillä omat 15 W lamput. Niin kauan kuin verstaan koneet olivat käynnissä, eli yleensä klo 18.00 asti, saatiin myös sähköä. Valtakunnan sähköverkkoon Staffan liitettiin vasta v. 1929.

Johan Syrjäsen poika, Hjalmar, otti johdon yrityksessä 1920-luvun alussa. Hänen liiketoimensa eivät kuitenkaan sujuneet. Taloudelliset vaikeudet tulivat ylivoimaisiksi verstaasta kohdanneen tulipalon jälkeen. Hjalmar Syrjäsen myi Staffanin v. 1927 maalari Aleksis Ahmanille ja liikemies Bruno Nordbergille. Nordbergin & Ahmanin uusi verstaarakennus tuhoutui tulipalossa v. 1932. Sen jälkeen huonekalujen valmistus päättyi Staffanissa.

Soukan puusepät valmistivat huonekaluja urakkatyönä helsinkiläisille huonekalukauppiaille. Tärkein ja pitkäaikaisin asiakas oli vuosina 1889—1931 toiminut Paischeffin huonekaluliike. Soukkalaiset puusepät valmistivat piironkien lisäksi kokonaisia kalustoja. Ruokasalinkalusteet olivat kaikkein kysytyimpiä. Jonkin verran tehtiin sisustuksia myös tilaustöinä. Huonekalujen mallit otettiin usein suoraan Paischeffin kuvitetuista hintaluetteloista, piirustuksia ei etenkään alkuaikoina käytetty paljoakaan. Soukan puusepistä tiettävästi ainoastaan Syrjäsen merkitsi jotkut huonekalunsa. Hänen tunnuksensa oli pieni metallikilpi, jossa oli teksti: J. Syrjäsen Möbelsnickeri Esbo.

Espoon kaupunginmuseo pyrkii dokumentoimaan Soukan puuseppien tuotantoa ja ottaa kiitollisena vastaan lisätietoja, puh. 90-5050121 Marianne Långvik-Huomo.